

Монографія. К.: НАУ, 2019. 342 с.

[5] Вовк О.М., Ковальчук А.М., Долгополова Ю.М. Innovative technologies of development on the basis of cognitive economy. Innovative development of science and education: The 4 th International scientific and practical conference, June 21-23, Athens, Greece. ISGT Publishing House. 2020. P. 256-260.

[6] European Commission. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_it (дата звернення: 06.12.2020)

УДК 658.012.32.009.12

ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

LOGISTICS OF COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES

*канд. екон. наук О.В. Маковоз, канд. екон. наук Ю.М. Уткіна
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

*PhD (Econ.) O.V.Makovoz, PhD (Econ.) Yu.M. Utkina
Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

Ефективність функціонування національного господарства України в умовах наростання глобалізаційних впливів великою мірою залежить від стану та спроможності до ведення конкурентної боротьби українських підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. З розвитком економічного мислення логістика із вузького терміну, що містив у собі складування, транспортування та доставку товарів споживачеві, перетворилася на всебічно охоплюючий, від забезпечення ресурсами до постачання готової продукції, всі напрямки функціонування господарюючого суб'єкта управлінський процес. Особливе місце у забезпеченні конкурентостійкості підприємства у динамічному ринковому середовищі можуть посісти конкурентні переваги, пов'язані з логістичною діяльністю, що зумовлюються змінами у пріоритетах формування ланцюгів вартості і, відповідно, появою нових можливостей логістичного забезпечення конкурентоспроможності. Розгляд потенціалу логістики та її складників обумовлено потребою розробки механізму оцінки можливості застосування сучасних економічних підходів в практичній діяльності підприємства. Оцінка її потенціалу дасть змогу виявити приховані резерви в розвитку підприємства, а отже – збільшити віддачу від більш обґрунтованого застосування сучасних економічних інструментів, підвищити ефективність логістичних процесів та отримати такий економічний ефект, як скорочення витрат і часу у сферах виробництва та обігу. А, отже, логістика є дієвим інструментом забезпечення

довгострокової конкурентостійкості підприємств за рахунок формування, збереження і розвитку конкурентних переваг.

Ефективність функціонування національного господарства України в умовах наростання глобалізаційних впливів великою мірою залежить від стану та спроможності до ведення конкурентної боротьби українських підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Разом з тим, слід зазначити, що у теперішній час постають питання не тільки пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможності підприємств, а й проблеми щодо збереження їх конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі, т.б. мова йде вже про конкурентостійкість вітчизняних підприємств на українському та світовому ринках.

Як було визначено у попередніх дослідженнях, конкурентостійкість підприємств являє собою динамічну у часі та постійну по відношенню до об'єкта визначення характеристику господарюючого суб'єкта, яка дозволяє йому на протязі стратегічного періоду отримувати та розвивати власні конкурентні переваги, формувати та використовувати сукупний конкурентний потенціал, а також забезпечувати достатній рівень конкурентоспроможності й ефективності функціонування [1, с. 104-105].

Як відмічається у дослідженнях деяких науковців, зокрема у [2, с. 122], проблема конкурентоспроможності підприємств посідає провідне місце у теорії управління, оскільки її вирішення забезпечує успішне функціонування підприємств і є основою забезпечення конкурентної здатності держави. Утім, на нашу думку, тимчасово отримана конкурентоспроможність та дії щодо її збереження є основою довгострокової конкурентостійкості підприємства. Отже, можна стверджувати, що певною мірою на конкурентостійкість підприємства впливають ті ж самі фактори, що й на його конкурентоспроможність

На нашу думку, великої уваги потребує дослідження саме логістичного забезпечення конкурентостійкості підприємства. Це пов'язано з тим, що, як зазначено у [3, с. 398], логістика процесів розвитку підприємств та їхніх об'єднань є перспективним напрямком наукових досліджень проблем сучасної економіки. Логістичні підходи дають змогу системно підійти до формування цілей і завдань розвитку суб'єктів господарювання у процесі їхньої діяльності. З розвитком економічного мислення логістика із вузького терміну, що містив у собі складування, транспортування та доставку товарів споживачеві, перетворилася на всебічно охоплюючий, від забезпечення ресурсами до постачання готової продукції, всі напрямки функціонування господарюючого суб'єкта управлінський процес.

В умовах сьогодення актуальності набуває визначення напрямків реалізації логістичної діяльності на підприємствах України. Управління процесами постачання, виробництва і збуту підприємства характеризується наявністю безлічі учасників ланцюгів поставок, різноманітністю потоків

різної спрямованості і інтенсивності, численною номенклатурою ресурсів і готової продукції, різноманітністю умов і форм співпраці з постачальниками і споживачами, що вимагає застосування ефективних логістичних технологій. Тільки системне їх використання дозволяє оптимізувати витрати, пов'язані з матеріально-технічним забезпеченням підприємств, організацією виробництва, збуту, транспортування і складування, добитися стійкої і ритмічної роботи підприємства як логістичної системи.

На сучасному етапі розвитку в умовах загострення конкурентної боротьби підприємства з метою забезпечення власної довгострокової конкурентостійкості вимушені шукати нові можливості формування конкурентних переваг. При чому слід зазначити, що за традиційних методів управління виконання функцій постачання, виробництва та розподілу не є достатнім для формування довгострокових конкурентних переваг. Спрямовуючи свої результати на економію часу й оптимізацію витрат логістичне управління сьогодні розглядається як резерв підвищення конкурентостійкості підприємства за рахунок створення, збереження та розвитку конкурентних переваг.

Аналіз досвіду провідних зарубіжних країн дозволив виявити високу ефективність логістики у забезпеченні стійких в довгостроковій перспективі конкурентних переваг. В умовах переходу від ринку виробника до ринку споживача, забезпечуючи високий рівень обслуговування кінцевих споживачів, логістика дозволяє підприємству отримувати переваги, що стосуються еластичності постачань щодо розмірів партій, еластичності щодо умов оплати постачань, еластичності щодо термінів і місця виконання замовлення.

При цьому до найбільш важливих логістичних складових у забезпеченні конкурентостійкості підприємства за рахунок формування, збереження та розвитку конкурентних переваг відносяться: елімінація часу логістичних операцій; підвищення якості надання послуг; зниження логістичних витрат.

Розгляд потенціалу логістики та її складників обумовлено потребою розробки механізму оцінки можливості застосування сучасних економічних підходів в практичній діяльності підприємства. Оцінка її потенціалу дасть змогу виявити приховані резерви в розвитку підприємства, а отже – збільшити віддачу від більш обґрунтованого застосування сучасних економічних інструментів, підвищити ефективність логістичних процесів та отримати такий економічний ефект, як скорочення витрат і часу у сферах виробництва та обігу. А, отже, логістика є дієвим інструментом забезпечення довгострокової конкурентостійкості підприємств за рахунок формування, збереження і розвитку конкурентних переваг.

[1] Уткіна Ю.М. Методичні підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства» / Ю.М. Уткіна // Крымский экономический вестник: научный журнал. – 2015. – №1(14). – С. 102-106.

[2] Кислий В.М. Концепція забезпечення стратегічної конкурентоспроможності промислового підприємства з урахуванням екологічного фактора / В.М. Кислий, Т.В. Бондар // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №3. – Т.1. – С. 122-132.

[3] Довбенко В.І. Логістика процесів розвитку підприємств та їх об'єднань [Електронний ресурс] / В.І. Довбенко. – Режим доступу: vlp.com.ua/files/60.pdf

УДК 338.242

**РОЛЬ ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В
УМОВАХ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ**

**THE ROLE OF ENVIRONMENTAL SECURITY OF THE
ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF ADAPTIVE MANAGEMENT
OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS**

докт. екон. наук М.А. Мащенко

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

D.Sc. (Econ.) M.A. Mashchenko

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic

Оцінка інвайронментальної безпеки підприємств та здатність цих підприємств вживати заходи для підвищення рівня інвайронментальної безпеки мають стратегічне значення для сталого розвитку України [1-4]. Концептуальні підходи до забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства є основою для створення ефективної системи управлінських рішень щодо розвитку адаптивного управління соціально-економічними системами.

Політика інвайронментальної безпеки підприємства є складовою загальної політики розвитку бізнесу і визначається стратегією (стратегічним набором), прийнятою на цей період. При формуванні політики необхідно орієнтуватися на інвайронментальну складову – впровадження безвідходних технологій, екологічно чисте виробництво, екологічний маркетинг та управління.

Для швидкого реагування на зміни середовища господарства необхідно розробити методичні засоби, якими володіють бізнес-спеціалісти – методи, що відображають процедуру моніторингу, аналіз робочого середовища, діагностику інвайронментальної безпеки, прогнозування, визначення стану інвайронментальної безпеки підприємства, виходячи із систем показників, нормативних значень, відхилень. Рекомендується мати